

л 2011
31175к

Арынов М.Ғ

Неміс тілі грамматикасы
МОРФОЛОГИЯ

Рысалды Қ.Т.

Сын дәрежесі
КАТЕГОРИЯСЫ

МАЗМҰНЫ

Алғы сөз	3
Мұхтар Ғалиұлы Арынов	
Неміс тілі грамматикасы. Морфология.....	5
Кіріспе. Құсайын Тынысбайұлы Рысалды	6
1-ТАРАУ	
ГРАММАТИКА ТУРАЛЫ ЖАЛПЫ ТҮСІНІК	8
§ 1. Грамматика және грамматикалық ұғымдар	8
§ 2. Грамматиканың тілдің басқа аспектілерімен байланысы.....	10
§ 3. Грамматиканың салалары	11
2-ТАРАУ	
МОРФОЛОГИЯ	12
§ 4. Морфология және оның зерттеу объектісі.....	12
§ 5. Сөз таптары және олардың классификациясы	14
§ 6. Сөз таптарының бір-біріне ауысуы	20
3-ТАРАУ	
ЕТІСТІК (DAS VERB).....	21
§ 7. Етістік туралы жалпы түсінік	21
§ 8. Етістіктің семантикалық сипаттары.....	22
§ 9. Істің өту сипаты.....	30
§ 10. Етістіктің синтаксистік сипаттары	31
§ 11. Жақты және жақсыз етістіктер	33
§ 12. Субъектілі және объектілі етістіктер	34
§ 13. Рефлексивті етістіктер	36
§ 14. Етістіктің морфологиялық сипаттамасы	38
§ 15. Әлсіз етістіктер (schwache Verben).....	38
§ 16. Әлді етістіктер (starke Verben)	40
§ 17. Аралас типті етістіктер.....	42
§ 18. Етістіктің претеритопрезенция тобы	43
§ 19. Етістіктің ерекше тобы	46
§ 20. Етістіктің есім формалары	47

§ 21. Жақ категориясы. Сан-мөлшер категориясы.....	49
§ 22. Шақ категориясы.....	51
§ 23. Шақтық формалардың мағыналары мен қолданылу тәртібі	57
§ 24. Презенстің мағынасы мен қолданылуы.....	58
§ 25. Претеритумның мағынасы мен қолданылуы	60
§ 26. Перфекттің мағынасы мен қолданылуы.....	61
§ 27. Плусквамперфекттің мағынасы мен қолданылуы.....	63
§ 28. 1-футурдың мағынасы мен қолданылуы	64
§ 29. 2-футурдың мағынасы мен қолданылуы.....	65
§ 30. Етіс категориясы	66
§ 31. Пассив. Оның құрылуы және түрлері	67
§ 32. Үш мүшелі пассив.....	69
§ 33. Екі мүшелі пассив	71
§ 34. Бір мүшелі пассив	72
§ 35. Статив (das Stativ).....	74
§ 36. Рай категориясы (der Modus)	75
§ 37. Императив және оның жасалу жолы мен мағынасы..	75
§ 38. Конъюнктив және оның құрылу тәсілдері.....	77
§ 39. Конъюнктивтің мағынасы мен қолданылуы	80
§ 40. Етістіктің есім формаларының мағынасы	88
4- ТАРАУ	
ЗАТ ЕСІМ (DAS SUBSTANTIV, DAS DINGWORT)	103
§ 41. Зат есімнің жалпы сипаттамасы	103
§ 42. Род категориясы	104
§ 43. Сан-мөлшер категориясы	109
§ 44. Жекеше түр.....	110
§ 45. Көпше түр	111
§ 46. Септік категориясы	116
§ 47. Зат есімнің септелу жүйесі.....	117
§ 48. Септіктердің мағынасы мен қолданылуы	122
5-ТАРАУ	
Артикль (DER ARTIKEL)	135

§ 49. Жалпы түсінік.....	135
§ 50. Артикльдің қызметі	138
§ 51. Белгілілік артикльдің қолданылуы	140
§ 52. Белгісіздік артикльдің қолданылуы.....	143
§ 53. Зат есімнің артикльсіз қолданылуы	145
§ 54. Артикль типтес сөздер	150
6-ТАРАУ	
СЫН ЕСІМ (DAS ADJEKTIV)	151
§ 55. Сын есімнің жалпы сипаттамасы	151
§ 56. Сын есімнің семантикалық сипаты	152
§ 57. Сын есімнің септелу түрлері.....	153
§ 58. Сын есімнің келте түрі	159
§ 59. Шырай категориясы	161
§ 60. Шырайлардың жасалу жолдары	162
§ 61. Шырайлардың мағынасы мен қолданылуы	163
§ 62. Сын есімдердің валенттілігі (тіркесу мүмкіндігі).....	169
7 ТАРАУ	
ЕСІМДІК (DAS PRONOMEN).....	172
§ 63. Есімдік туралы жалпы сипаттама.....	172
§ 64. Жіктеу есімдіктері	175
§ 65. Рефлексивті есімдік.....	177
§ 66. Тәуелдеу есімдіктері.....	179
§ 67. Сілтеу есімдіктері	184
§ 68. Сұрау есімдіктері	191
§ 69. Қатыстық есімдіктер.....	195
§ 70. Жақсыз есімдік	197
§ 71. Белгісіздік есімдіктері	198
§ 72. Болымсыздық есімдіктері.....	202
§ 73. Реципрокты есімдік.....	203
§ 74. Есімдікше қолданылатын үстеулер.....	204
8-ТАРАУ	
САН ЕСІМ (DAS NUMERALE, DAS ZAHLWORT)	206

§ 75. Сан есімнің семантикалық топтары, олардың жасалу жолдары	206
§ 76. Есептік сан есім	208
§ 77. Реттік сан есім	212
9-ТАРАУ	
ҮСТЕУ (DAS ADVERB)	213
§ 78. Үстеулердің семантикалық сипаттамасы	213
§ 79. Басқа сөз таптарындағы сөздердің үстеуге айналуы	216
§ 80. Үстеудің синтаксистік қызметі	217
10-ТАРАУ МОДАЛЬ СӨЗ (DAS MODALWORT)	
§ 81. Модаль сөздердің семантикалық сипаттары	218
11-ТАРАУ ОДАҒАЙ (DIE INTERJEKTION)	
§ 82. Одағайдың мағынасы мен қолданылуы	221
12-ТАРАУ	
ПРЕДЛОГ (DIE PRÄPOSITION)	223
§ 83. Предлогтардың мағынасы мен қолданылуы	223
§ 84. Предлогтардың септік формаларын меңгеруі	228
13-ТАРАУ	
СОЮЗ (DIE KONJUNKTION)	229
§ 85. Союздың жалпы сипаттамасы	229
§ 86. Союздардың мағынасы мен қолданылуы	231
14-ТАРАУ	
ПАРТИКЛЬ (DIE PARTIKEL)	232
§ 87. Партикльдің мағынасы мен қолданылуы	232
Латын-грек тілдерінен енген грамматикалық терминдер, олардың немісше және қазақша мағынасы мен баламалары	
Кұсайын Тынысбайұлы Рысалды	
СЫН ДӘРЕЖЕСІ КАТЕГОРИЯСЫ	243
Кіріспе	244
Сын дәрежесінің функционалды-семантикалық өрісі және категориялық жағдаяты	
1. Сын дәрежесі – функционалды- коммуникативтік категория.	245

1.1. Сын дәрежесі – заттар мен құбылыстардың сапалық, сандық айқындылығының синтезі	245
1.2. Сын дәрежесі – сан категориясының бір аспектісі.....	252
1.3. Сынның салыстырмалы / салыстырмасыз дәрежесі.....	260
1.4. Шырай категориясы	262
2. СЫННЫҢ САЛЫСТЫРМАЛЫ ДӘРЕЖЕСІ.....	279
2.1 Теңдік дәреже, оның екі тілдегі құрылымдық -семантикалық сипаты мен ерекшеліктері	282
2.1.1 Сынның теңдік дәрежесін білдіретін салғастырмалы құрылым.....	282
2.1.2 Сынның теңдік дәрежесін білдіретін тіркесті күрделі сөздер.....	286
2.1.3 Сынның теңдік дәрежесін білдіретін сабақтас құрмалас сөйлемдер.....	290
2.1.4 Сынның теңдік дәрежесін білдіретін сөйлемдердің басқа түрлері	299
2.2 Үстемелі дәреже, оның екі тілдегі құрылымдық – семантикалық сипаты мен ерекшеліктері.....	303
2.2.1 Сынның үстемелі дәрежесін білдіретін салыстырмалы құрылым	304
2.2. 2. Сынның үстемелі дәрежесін білдіретін салыстырмалы сабақтас құрмалас сөйлем. Күрделі синтаксистік тұтастықтар.	316
2.3 Асырмалы дәреже, оның екі тілдігі құрылымдық – семантикалық сипаты мен ерекшеліктері.....	320
2.3.1 Асырмалы дәрежені білдіретін негізгі құрылым.....	326
2.3.2. Асырмалы дәрежені білдіретін құрылымның екінші түрі	331
3. Сынның салыстырмасыз дәрежесі	335
3.1 Қалыпты дәреже, оның салыстырмасыз сын дәрежесі парадигмасындағы орны.....	340
3.2 Күшейтпелі дәреже, оның құрылымдық ерекшеліктері мен тілдік бірліктердің арақатынасы	353

3.2.1 Грамматикалық күшейткіш форманттар.....	354
3.2.2 Күшейткіш күрделі сөздер	359
3.2.4 Сынның жоғарғы дәрежесінің синтаксистік көрсеткіштері.....	381
3.2.5 Фразеологизмдер.....	382
3.2.6 Фонологиялық тәсілдер.....	386
3.3 Бәсеңдік дәреже, оның құрылымдық ерекшеліктері мен тілдік бірліктерінің ара қатынастары ..	391
3.3.1 Морфологиялық тәсілдер	392
3.3.2 Бәсеңдікті білдіретін лексемалар	398
4. Сын дәрежесінің категориалдық жағдаяттары	404
Әдебиеттер.....	430